

भाग 1-

वाच्याला मागे टाकत पळणारी झाडे ,मधेच कुठेतरी शीळ घालणारी कोकिळा ,रेल्वे च्या चाकांची धडधड ,हातात खांडेकरांची 'ययाती ' आणि खिडकीतून टक लावून बघणारा मी...आज बॉर्डर वरून खूप दिवसांनी घरी परततोय सुट्टीसाठी.या झाडांच्या वेगाने पळणाऱ्या आठवणींनी धुडधूस घातलाय मनात ,वारुळामधून जशी मुंग्यांची रांग बाहेर यावी तशा निघतायत या एक एक ." अरे वा,मला तर उपमा सुचायला लागल्या ,हा हा हा ,वाह कॅप्टन",मी स्वतःचीच पाठ थोपटली.कदाचित हातात असलेल्या कादंबरीच्या शब्दांचा परिणाम असावा हा.आठवणींच्या पानांना बाजूला सारून पुन्हा मी पुस्तक वाचायला सुरवात केली.

मानवी स्वभावाचे किती सुंदर वर्णन केलंय खांडेकरांनी यात ,असंयमी ययाती ,निःस्वार्थ प्रेम करणारी शर्मिष्ठा आणि कणाकणात अहंकार भरलेली देवयानी. पुस्तकाचं उलटत जाणारं प्रत्येक पान मला अजून उत्सुक बनवत होतं.अधूनमधून खिडकीतून ग्रीष्माच्या झळा जाणवत होत्या पण त्यातही बहावा ,गुलमोहरानी केलेली हळद कुंकवाची उधळण डोळ्यांना सुखावत होती.

भाग 2 -

एव्हाना अर्धी कादंबरी वाचून झाली म्हणून बाहेर डोकावून बघताच जाणीव झाली कि उतरायची वेळ झाली .अवघ्या काही वेळातच मी माझ्या घरी असेन.माझं गाव ,परशुराम भूमीत ,गर्द हिरवाई मध्ये नारळाच्या बनातलं माझं गाव "आंजर्लें".समुद्रकाठी वसलेलं आणि कुणालाही भुरळ पडेल असंच त्याच सौंदर्य .कोकणच्या शिंपल्यातला एक सुंदर मोती.

निळ्या हिरव्या रंगामध्ये सदैव गर्क असणारी गावकरी मंडळी ,सर्व काही त्या कड्यावरच्या विघनहर्त्यावर सोपवून नेहमीच निर्धास्त असणारी :)रत्नागिरी ला उतरून गावाकडे जाणाऱ्या बस मध्ये मी बसलो .संपूर्ण प्रवासात माझा कल्पनाविलास चालू होता ,माडाच्या बागा ,आंबे काजू फणसं ,नुसत्या कल्पनेनेच तोंडाला पाणी सुटलं .गावात पोहोचपर्यंत अंधार पडायला लागलेला ,तरी नशीब घर जवळ असल्याने त्रास पडणार नव्हता .भारनियमनाच्या अघोरी कारभारामुळे वीज असेल अशी तर काही अपेक्षाच नव्हती.

थोडं अंतर चालून गेल्यावर शेवटी एकदाचा घरी पोहचलो ,मला येताना बघून सदू कंदील घेऊन आला "कसं काय सदू बरं आहे ना ?"मी त्याची विचारपूस करत म्हणलं."समदं चांगलं असा मालकानु "त्यांनी दुजोरा दिला .चालत चालत आम्ही दाराजवळ पोहचलो सदूच्या हातातल्या कंदिलाच्या प्रकाशात दारावरची पाटी चमकली "कॅप्टन अभिराम वर्तक ",हसून मी आईला हाक मारली ,आई मी

आलो गं",आई धावतच भाकरी तुकडा घेऊन आली.माझ्यावरून उतरून टाकत तिने कानशिलावर बोटं मोडली ,सामान बाजूला ठेवत मी तिला मिठी मारली .

भाग 3-

तिच्या पाठीमागून मला आण्णा येताना दिसले.त्यांनी मला मिठी मारली माझी पाठ थोपटत म्हणाले, "आला का माझा शूर शिपाई "मी हसलो "काय आण्णा,मी किती वेळा सांगितलं होतं कि दारावर मला तुमच्या नावाची पाटी हवीये ,शेवटी तुम्ही माझीच लावली ना " त्यावर ते म्हणाले "असू दे रे ,आता तुमचे दिवस आमचं काय ,आज आहोत उद्या नाही .आणि तुझा अभिमान वाटतो म्हणून हे सगळं हो .बरं ते सोड दमला असशील हातपाय धु जेवायला बसू "आमचं संभाषण आई कौतुकाने ऐकत होती .जेवणाचा विषय निघताच ती स्वयंपाक घराकडे वळली .

रात्री जेवायला बसलो ,आज खूप दिवसांनी आईच्या हातच जेवणार होतो.कंदिलाचा मिणमिणता प्रकाश चुलीच्या राखेचा धुरकट पण खमंग वास ,केळीचं पान अन त्यात वाढलेले पदार्थ .परफेक्ट जुळून आलेला योगः)चुलीसमोर बसलेली आई आज मला साक्षात अन्नपूर्णाच वाटत होती.खूप राबून तिने माझ्यासाठी माझ्या आवडीचे पदार्थ बनवले होते वालाचं बिरडं ,सोलकढी ,सुरळीच्या वड्या,आंब्याचं लोणचं ,मिरगुंडं आणि सोबतीला अमृततुल्य असा गरम गरम वरण भात आणि त्यावर तुपाची धारः.)

जेवताना बऱ्याच गप्पा रंगल्या मग आई ला थोडी मदत करून मी अंगणात येऊन बसलो.अंगणात जणू तारांगणच उतरलं होत .स्वच्छ निरभ्र नभात ताऱ्यांचा खेळ सुरू होता.विश्वाचा तो अद्भुत पसारा बघता बघता झोप केव्हा लागली कळलंच नाही.

भाग 4-

सकाळी कड्यावरच्या मंदिरातल्या घंटानादानी जाग आली.सदू अंगणात झाडत होता .आईची काही तरी कामं सुरूच होती.आतून अण्णांचे मंत्रोच्चार ऐकू येत होते.माझा मलाच हेवा वाटला.असं वातावरण लाभायला भाग्य लागत."अभि ,उठ साने मास्तर येणार आहेत म्हणे ,हे सांगत होते"आईचा आवाज आला. "साने मास्तर? कशाला?"माझ्या प्रश्नाला उत्तर काही ऐकू आलं नाही.दुर्लक्ष करून मी आत गेलो.

बाहेर आलो तर दिवाणखान्यात अण्णा आणि साने मास्तर बसले होते आई त्यांची सरबराई करण्यात गुंतली होती. मी त्यांच्यात जाऊन बसलो.मास्तरांचा आणि आमचा तसा जुना घरोबा,प्राथमिक शिक्षणातले धडे त्यांचाकडेचं घेतलेले मी.त्यांच्या गप्पा चालूच होत्या मी आपला पेपर वाचत बसलो. थोड्यावेळानी त्यांच्या बोलण्यातून जाणवलं कि काही तरी गुळपीठ चालू आहे आणि लग्नाच्या संशयाची पाल माझ्या मनात चुकचुकली. नशीब तितक्यात माझा फोन वाजला न मी तिथून काढता पाया घेतला.

बऱ्याच वेळानी बाहेर आलो असता व्हरांड्यात कुणीच नव्हतं माझा फोन संपण्याची वाट बघून निघून गेले असावेत बहुधा .तडक आई कडे जाऊन काई भानगड आहे विचारलं त्यावर आईची माया उफाळून आली "आता तुझं लग्न लावायला हवं माझ्या मेलीचे किती दिवस उरलेत आता ,आमच्या मागे हा पसारा कोण सांभाळणार ?" चुलीवरची आधण हालवत तिने उत्तर दिले "म्हणून काय तुम्ही माझ्या मर्जी विरुद्ध माझं लग्न लावणार ,हे शक्य नाही .हे लग्न होणार नाही .कोण कुठली ती मुलगी जिचं तोंड पाहणे तर लांबच पण नाव हि माहित नाही ,अशा अनोळखी व्यक्ती सोबत मी कसा राहणार " माझा पारा चढला.

भाग 5

तशाच चपला पायात चढवल्या न मी तावातावाने कड्यावर जायला निघालो.वाटेत डोक्यात एकच विचार चालू होता.'लग्न'कित्ती काही प्लॅन बनवले होते मी न हे काही तरी वेगळाच घडतंय . मंदिराचा रस्ता म्हणजे एक जुनाट पाऊल वाट होती.डोक्यावरच्या झाडांच्या कमानीने सावलीचा खेळ चालवला होता.पण रणरणत्या उन्हात ती थंडावा देत होती.मनात उठणाऱ्या प्रत्येक प्रश्नाच्या तालावर एक एक पाऊल पडत होतं."यांनी काही बोलणी तर करून ठेवली नसतील ना?किंवा लहानपणी वगैरे लग्न ठरवलं नसेल ना?" डोक्यात असंख्य विचारांचं काहूर घेऊन शेवटी मंदिरात पोचलो.तसा मी नास्तिकच पण लहानपणापासून ज्याचं आपल्यावर सदैव लक्ष आहे त्याला विसरून कसं चालेल?

विघ्नहर्त्याची मूर्ती डोळ्यात साठवून मी निघालो .तसा बाहेर येऊन कड्यावर उभा राहिलो.ग्रीष्माचा वारा ,फेसाळणारे समुद्र ,लाटांचा आवाज त्यात हि एक माधुर्य निर्माण झालं होतं.कदाचित माझ्यातल्या परशुरामाला शांत करण्यासाठी ते विनवणी करत असावेत . अण्णा आले असावेत, तडक जाऊन त्यांच्याशी मनातलं बोलावं असा निर्धार करून निघालो.शेवटी बोलल्याशिवाय प्रश्न सुटत नाहीत ,नाही का ?

घराकडे जात असतानाच वाटेतल्या नाक्यावर गर्दी दिसली .काही भांडण चालली असावीत बहुधा .हा नका तसा टपोरी मुलांनीच गजबजलेला असतो म्हणा,त्यांचीच भानगड असेल म्हणून मी बघावं म्हणलं."करशील करशील पुन्हा असं ?"ती म्हणाली ,पुढचं दृश्यच असं होतं ,एक कृश व्यक्ती खाली पडली होती आणि एका मुलीने त्याच्या वर काठी उगारली होती .बहुधा त्याचा मार खाऊन झाला होता.तिचे ते रौद्र रूप बघून त्याचे साथीदार कधीच पळून गेले होते.बाकी तर मग बघ्यांची गर्दी झाली होती.त्यांनी तिची माफी मागितली तेव्हा तिने काठी फेकली अन तिच्या सामानाची आवराआवर करू लागली.

बाकी सगळे निघून गेले "ती चार लोकं " असतातच त्यासाठी .मी तिला मदत करण्यास सरसावलो "प्राऊड ऑफ यु ,हल्ली सगळ्या मुलींनी असच असायला हवं "मी म्हणालो .तिने माझ्या कडे

एक जळजळीत कटाक्ष टाकला न ती निघाली.समस्त पुरुष जाती बदल राग दिसला त्या डोळ्यांमध्ये.पण काहीही म्हणा काही तरी चुणूक दिसली तिच्यामधे , "अण्णा !! "आले असतील आता अचानक लक्षात येऊन मी निघालो.

भाग 6-

घरी पोहचलो तेव्हा अण्णा अंगणात सुपारी कातरत बसले होते .मी त्यांचा जवळ जाऊन बसलो."अण्णा मला थोडं बोलायचं आहे " हातातील सुपारी कातरत त्यांनी मला दुजोरा दिला."हे लग्नाचं काय काढलाय तुम्ही मधेच मला जरा कळेल का ?मला आत्ता या भानगडीत पडायचं नाहीये"कदाचित माझा आवाज गेला असावा म्हणून आई हि बाहेर आली."अग्गोबाई !!वयाची तिशी आलीये आणि तुला हे कसले नखरे सुचतायत "जरा वरच्या आवाजातच तिने मला विचारलं." आम्ही तर एकमेकांना पाहिलं सुद्धा नव्हतं लग्न आधी" अण्णांनी पुढचा सूर आळवला." "अहो पण तो काळ वेगळा होता अण्णा ,मी सांगतोय तुम्हाला मी नाही करणारे हे असलं "त्या दिवशी तसाच न जेवता झोपी गेलो.डोक्यात असंख्य विचार न एकटा मी.

पहाटेच जाग आली,आई आणि अण्णांची दिनचर्या सुरु होती."अरे यांना काहीच वाटत नाहीये का कालच्या प्रकाराबद्दल !" मला आश्चर्य वाटलं.म्हणलं जाऊदे काय बोलणार .यांना सगळं सांगायलाच हवं .आज दुपारी जेवताना विषय काढायला हवा . दुपारी उन्ह वर आल्यावर आम्ही जेवायला बसलो .आईने पानं वाढली होती पाट पाण्याची मदत करून मी हि बसलो .अण्णा मी आणि आई तिघेही असून एक शांतता होती .मधून मधून आई काय हवं नको ते विचारत होती . मी ठरवल्याप्रमाणे विषय काढणार इतक्यात अण्णांनी बोलायला सुरवात केली."हे बघ बाळा ,आम्ही काय तुझे वैरी नाही .तुझं सगळं चांगलं व्हावं असाच विचार आम्ही करत असतो .तुझ्या डोक्यात आहे तरी काय मला माहित नाही पण एकदा या म्हाताऱ्या आई बापासाठी ऐक,आणि त्या मुलीला पाहून घे "त्यांच्या डोक्यात एक करुणा दिसत होती,मोठ्या आशेनी ते माझ्याशी शांततेत बोलले होते ."मी विचार करतो "असं म्हणून मी जेवण उरकत घेतलं

भाग 7-

बाकी दिवस असच गावात फिरून काढला .जरी त्यांना उत्तर द्यायची टाळाटाळ केली तरी शेवटी घरीच जायचं होत .संध्याकाळी उन्ह उतरल्यावर घराकडे आलो.अण्णा अंगणातच बसले होते .घंघाळयातल पाणी पायावर घेतलं न त्यांचा समोर जाऊन बसलो.आई ने हातात चहा आणून दिला "बोला ,काय

ठरवलंस मग ?" मी बोलू लागलो "अण्णा, मी फक्त आणि फक्त बघायला तयार आहे ते हि एक औपचारिकता म्हणून "दोघेही खुश झाले "बघा मी सांगत होतो तुम्हाला हा आपल्या शब्दाबाहेर नाही ,चला बरं आता तयारीला लागूयात "अण्णा आईला म्हणाले.

पुढे 2-3 दिवसातच काहीतरी कार्यक्रम ठरवला गेला आणि आम्ही सगळे तिथे पोचलो.चौसोपी वाडा आजूबाजूला हिरवाई न दुरून येणार समुद्राचा आवाज ,वातावरणात तशी बरीच शांतता होती. आत मध्ये जाताना काही मुलींचा घोळका कुजबुजत माझ्या बाजूने गेला .म्हणून मी एक कटाक्ष टाकला तर बहुतेक मला घाबरल्या असाव्यात.मला मनातल्या मनात माझीच फुशारकी वाटली. बरीच माणसे जमली होती.जरा जास्तच मोठे कुटुंब होते.पुरुषमंडळी बाहेर होती .बायका मधून मधून स्वैपाक घरातून डोकावत होत्या.

मला फारच विचित्र वाटत होतं.शेवटी मला माझ्या ओळखीचे मास्तर दिसले.मोठ्यांचा गप्पा चालू झाल्या .मोबाईल मध्ये बघून तरी किती वेळ काढणार . शेवटी कुणी तरी आजजीनी मुलीला हाक मारली .समोरच्या पडद्या असून साडी नेसलेली मुलगी हातात चहा घेऊन आली.माझ्या समोर चहा देण्यास तिने हात पुढे केला आणि मी उडालोच "तू ??!!!" तिने हि जवळ जवळ जळजळीत पणे तोच प्रश्न विचारला. इतका वेळ बाजूच्या वातावरणात असलेली गडबड अचानक पणे शांत झाली.

भाग 8-

"तुम्ही दोघे एकमेकांना ओळखता?"बाजूच्या घोळक्यातून प्रश्न आला "नाही नाही छे "दोघांनी पुन्हा उत्तर दिलं.आणि एकमेकां समोरून दूर झालो. आजूबाजूच्या बायकांमध्ये कुजबुज सुरु झाली .तशी ती पटकन आत गेली.वातावरणाची सारवासारव करत अण्णांनीच विषय काढला.त्यांच्यात थोडी बोलणी झाली आणि मास्तर म्हणाले "तुम्हाला काही विचारायचं असेल तर विचारा"म्हणून एक लहान मुलाने मला त्यांचा बागेत नेलं.तिला आधीच कुणीतरी तिथे आणून उभं केलं होतं. मी पुढे गेलो तिनी मला अचानक विचारलं "तुम्ही इथे कसे काय?"मी जरा समजुतीचा स्वर घेऊन तिला म्हणलो "घरचे घेऊन आले आहेत मला ,मी इथे नसतो बॉर्डर वर असतो "

तसा तिचा राग शांत झाला .पुढे तिने बोलायला सुरवात केली "मला हे लग्न वगैरे काही पटत नाही मला शिकायचंय पुढे,सोशल वर्किंग करायचंय खूप लोकांना मदत करायचीय " ती बोलत होती पण ना जाणो काय माहित तिच्या बोलण्यात मला गोडवा जाणवू लागला होता ,मध्ये मध्ये मला काहीशब्द ऐकू येत होते पण मी पूर्णपणे तिला न्याहाळण्यातच मग्न झालो होता.किती तो फरक ,त्या दिवशीचे ते

रौद्र रूप आणि आज ...आज अगदी सुंदर लाल रंगाची साडी नेसली होती हातवारे करताना तिचा बांगड्यांचा सुंदर छणछणाट होतं होता .असच तिला न्याहाळताना माझे लक्ष तीच कपाळावरच्या चंद्रकोरी कडे गेले आणि .... मी भानावर आलो ,हे माझ्यासोबत असं पहिल्यांदाच होतं होतं. इतक्यात कुणी तरी तिला हाक मारली ,आणि आमची भेट संपली.

भाग 9-

ती गेली त्याच पावली मी हि जागेवर जाऊन बसलो .बाकी काही गप्पा आणि देव घेव झाली आणि आम्ही घरी परतलो .आलो तसा मी जरा पडाव म्हणलं,मग काही न बोलता खोलीत निघून गेलो . "मालकानु ,चाय प्यायला येताव ना ?मालक खाली बोलवता तुमका "४ -५ वाजता सद् बोलवायला आला .मला आवर्जून खाली बोलवायचा उद्देश ध्यानी आला तसा पण काय करणार जाणं भाग होत .मनात मात्र काही उत्तर तयार नव्हतं ,पण डोळ्यासमोरची तीची मोहक प्रतिमा जात नव्हती .

माजघरात अण्णा बसले होते समोर आई काहीतरी निवडत बसली होती.मी त्यांचा जवळ जाऊन बसलो. सद्ने हातात चहा आणून दिला. थोडसं अडखळतच त्यांनी विषय काढला मला उद्देश्यून आईला म्हणाले "काय सर्वगुणसंपन्न होती ना मुलगी ,दिसायला हि उत्तम! शिकलेली आणि मुख्य म्हणजे मोठ्यांना मन देणारी." आई म्हणाली "हो ना ,मला तर ती आपल्या सुधा सारखीच वाटली.साडी सुद्धा किती व्यवस्थित नेसली होती ". "काय करावं या लोकांना "मला असह्य झालं ,मी म्हणालो "बघुयात आपण काय करायचंय ते ,आता हे २१ व शतक आहे इथे फक्त चेहरा बघून लग्न होत नाही आई-अण्णा "पायात चपला चढवल्या आणि गावात निघालो.जाता जाता डोक्यात विचार चालूच होते,पण सुधाताईच्या आठवणीने जरा सुखावलो."एव्हाना शाळांना सुट्ट्या लागल्या असतील ,ताई यायला हवी होती "म्हणून तिला फोन लावला . "ज्या नंबर शी आपण संपर्क करू इच्छिता, त्या पर्यंत पोहचू शकत नाही "त्या आवाजाने माझी नामुष्की झाली.बघू नंतर करूयात असं म्हणून मी किनाऱ्याकडे चालायला लागलो.

मनात ताईच्या अन माझ्या आठवणी तरळल्या. किती रडलो होतो मी तिच्या लग्नात.मग शेवटी तिनेच मला समजावलं होतं," असा रडत बसलास तर देशाची सेवा कशी करशील ,पुढे खूप काही वाढून ठेवलाय दैवाने".ताई पेक्षा अधिक ती माझी दुसरी आईच आहे आणि मैत्रीण सुद्धा माझ्या सगळ्या गोष्टी मी तिला सांगू शकतो.ती केव्हा येईल याच विचारत मन गुंतून गेलं. शिक्षिका असल्यामुळे शाळांना सुट्ट्यांशिवायतिला पुण्याहून येणं जमतच नाही. किनाऱ्यावर बसलो होतो आठवणींच्या शिंपल्यातले एक एक मोती काढत,बघता बघता समोरचा सूर्यनारायण गेला देखील.अंधार पडल्यावर मी भानावर आलो.आणि पावले घराकडे वळली.

भाग १०-

घरी पोहचे पर्यंत अंधार झाला.समोरून एक आकृती कंदील घेऊन येताना दिसली .पुढे जाऊन पाहिलं तर तो सद् होता "कुठं कुठं शोधायचं तुमका मालकानु ,समदो गाव पालथा घातल्यानं". "येतच होतो ".मी म्हणालो .पुढे सद्च्या घराजवळ त्याला सोडलं आणि पुढे कंदील घेऊन घरी आलो.आई जेवायला थांबलेली.वातावरणाचा अंदाज आला तसा "आलोच ५ मिनिटात हात पाय धुवून "..पटकन यावरून स्वैपाक घरात आलो . "हे काय दोनच पानं ?अण्णा नाही का जेवणार ?"मी म्हणलो . "वाट पहिली तुझी खूप मग मीच वाढलं त्यांना ".आई उत्तरली."अच्छा काही हरकत नाही 'असं म्हणून जेवायला सुरवात केली .आईला थोडी मदत करून अंगणात खाटेवर येऊन पडलो.भयंकर गरमीतूनही मंद अशी थंडगार वाऱ्याची झुळूक येत होती.नुकताच डुलका लागायला लागला होता.इतक्यात डोक्यावरून खडबडीत पण मायेचा हात फिरू लागला .डोळे उघडले तर डोक्याशी आई बसली होती .मग मी हळूच तिचा मांडीवर डोकं ठेवलं आणि आभाळ निरखू लागलो. "आई ,लहानपणी सुट्यांमध्ये मी तू आणि ताई तो तारे मोजायचा कसा खेळ खेळायचो ना .हे लख्ख निरभ्र आभाळ हा वारा तुझ्या मायेची उब ""हो ना ,ताई सगळ्यात जास्त तारे मोजायची आणि तू लब्बाड माझे आणि तुझे मिळून आकडा सांगायचास "आई देखील आठवणींमधें गुंग झाली." "तेव्हा किती बोलायचास,गप्पा मारायचास ,सगळ्या गोष्टी सांगायचास .पण आता ..." "आता काय आई ?? "मी विचारलं.

"आता खूप बदलायस,तुझं म्हणणं सांगणं तर सोड पण तुला आमचं म्हणणं देखील ऐकवत नाही "पदराच्या कोपऱ्याने ती डोळे पुसू लागली. "लहानपणी तुझ्या डोळ्यात बघूनच कळायचं तुला काय हवंय ते,पण आता काही कळतच नाही रे."ती बोलतच होती आज कदाचित तिने मन मोकळं करण्यासाठी धीर एकवटला होता. मी उठलो तिचा हात हातात घेतला ,तेव्हा मला जाणवलं कि अरे! आयुष्यभर घरासाठी राबत ,मिळेल त्या गोष्टी मधे संतुष्टी बाळगत ,संसाराच्या ओढलेल्या रहाटगाडग्याच्या दोऱ्या तिला काचत राहिल्या .त्या तिच्या खडबडीत हातांमध्ये तीव्रतेने जाणवत होत्या. मी तिला समजवायला सुरवात केली.

भाग 11-

“असं काही नाहीये ग आई ,कदाचित आपल्यातला काही काळाचा दुरावा आणि मी ज्या परिस्थिती राहतो ती परिस्थिती याला कारणीभूत असावी.तुझ्या मनात शंका कुशंका येणं स्वाभाविक आहे. पण तसं काही नाहीये ग. तू काळजी करू नकोस. तू खरंच निश्चिन्त राहा बरं,आणि छान हास बघू .” आईच कसंतरी मन वळवलं.ती म्हणाली,“चल झोप बघू आता ,उद्या सुधाताई येणारे ,आजचाच तू दिवस माझा ,उद्या पासून तर कुणी आमचा कडे बघणार पण नाही .”काय ?ताई येणारे ??वाह ,तुम्ही काहीच सांगत नाही मला "हसण्या बोलण्यात मग आई आत मध्ये निघून गेली .मी पुन्हा अथांग ताऱ्यांच्या समुद्रात बुडून गेलो. सकाळी जाग आली तर सर्वांची धावपळ चालू होती .ताई ,या घराचं मांगल्य ,आज ती येणार होती ,माझी सखी :) सकाळचं आवरल्यावर बाहेर आलो तर सद् अंगणात सामान घेऊन येताना दिसला. मला पाहताच चिमुरडी स्वरा धावतच येऊन मला बिलगली .तिला कडेवर घेऊन मी ताई कडे वळलो .खूप दिवसांनी भेटत होतो तिला .”वा रे वा ,आता फक्त जुनिअर सुधालाच जवळ घेणार ना ??आम्ही कोण बाई "ती लटके रागवत म्हणाली .मग हसत मी तिलाही हि जवळ घेतले.मग पुढे होऊन तिने आई आणि अण्णांना नमस्कार केला .छोट्या स्वरानेही तीच अनुकरण केलं .”चला मामाला नमस्कार करा "ताई तिला म्हणाली."नाही मी नाही करणार ,हिरो ला कुठे नमस्कार करायचा असतो का?"असं म्हणत तिने मला गोड पापा दिला आणि एकच हशा पिकला.

ताई आल्यामुळे घर मध्ये एक आनंदाचं वातावरण निर्माण झालं होत .चिमुकल्या स्वराच्या च्या पैजणांनी सारं घर मोहून गेलं होत. रोज एक दिनक्रमच बनला होता.स्वराच्या मागे धावायचं ,तिला घेऊन समुद्रावर किल्ला बनवायला जायचं ,तिच्या गप्पा गाणी ऐकायची ,तिच्यासाठीच जगायचं .रात्री झोपताना गोष्टी आणि गमतीचा सपाटाच सुरु होता. अधून मधून सानेच्या घरून काही निरोप वगैरे आले असं कानावर पडत होत.पण मी जरा कानाडोळाच करायचं ठरवलं.पण दिवसातून एखादा क्षण असा यायचा कि तिचा मोहक चेहरा डोळ्यासमोर यायचा आणि मी त्यात हरवून जायचो.

भाग 12-

एके दिवशी दुपारी,ताई आणि मी मागच्या अंगणात नुकत्याच आलेल्या आंब्यांच्या अढी रचत होतो आणि ताई ने विषयाला हात घातला."ती तुझी एक मैत्रीण होती ना रे कॉलेज मध्ये,काय बर तीच नाव?विसरलेच मी "तिने विचारलं "अनघा होय ",मी म्हणालो. "हो हो तीच काय करते ती सध्या ?नाही म्हणलं बरेच दिवसात उल्लेख नाही झाला तिचा म्हणून म्हणाले "तिने प्रश्नावळ सुरु केली."अगं तिच्या बाबांचा बिझनेस आहे ना ,मग ती तोच सांभाळते आता .नाशिकलाच असते "तिच्या प्रश्नांचा रोख कुठे चालला आहे ते जरा मला जाणवायला लागलं .पण मी हि न कचरता उत्तर द्यायचं ठरवलं .कर नाही

त्याला डर कशाला ?"ओह ,बिझनेस !!जाम मोठी पार्टी दिसतेय ,छान सुद्धा असेल ना ती दिसायला ?"तीन पुन्हा विचारलं . आता माझा संयम सुटला . "ताई मला कळतोय तुझा रोख कुठल्या दिशेने आहे ते ?मी पण तुझाच भाऊ आहे .घरात मी आजूबाजूला नसताना तुझं आणि आईच काय गुळपीठ चालू असत याचा अंदाज येतोय आता मला .तुम्हाला ऐकायचाच आहे का ?ऐका मग असं काही नाहीये.ती माझी चांगली मैत्रीण आहे फक्त ,आणि असेल.आमच्यात बाकी काही नाही.हल्लीच्या जगात ना मुलगा आणि मुलगी चांगले मित्र मैत्रीण असूच शकत नाही. "तावातावाने मी उठलो आणि तिथून निघालो.वाटेत पळत येऊन स्वराने हात धरला म्हणून तरी राग जरा शांत झाला.तिला घेऊन गावात निघालो .

स्वरा ने समुद्रावर जायचा हट्ट धरला.मग डोकं शांत होईल या हेतूने समुद्राकडे निघालो.स्वरा किल्ला बनवण्यात मग्न होती आणि मी मनाच्या किल्ल्याचे बुरुज सावरण्यात.मधून अंधून ती मला काही बाही येऊन सांगत होती,पण माझं लक्षच नव्हतं.अंधार पडला तसा दोघे घरी जायला निघालो.तर वाटेत साने मास्तर दिसले.मोठ्या अपेक्षेने माझ्याकडे बघून हसले ते.माझं मलाच वाईट वाटलं.लग्न हा माझा प्राब्लेम असून सुद्धा त्याची झळ सगळ्यांना लागत होती.

भाग 13-

घरी पोचलो तसं अण्णा म्हणाले ,'काय अरे त्या पोरीला घेऊन कुठे भटकतोस ,भूक लागली असेल आता तिला ,चला बरं दोघे हात पाय धुवून जेवायला.'जेवायला बसल्यावर अण्णांनी विषय काढला,"साने मास्तर भेटले होते आज रस्त्यात,विचारात होते तुझ्याबद्दल ,हे बघ अभि ,आमच्यावर चिडून किंवा स्वतःला त्रास करून काही उपयोग नाहीये ,तू अजून थोडा वेळ घे न शांत पणे विचार कर बाळा ,असं चांगलं स्थळ हातून जाऊ नये असं आम्हाला वाटत ,काय ग तायडे ,आता तूच सांग याला " मी शांत पणे जेवणावर लक्ष देत होतो. त्यात ताईने दुजोरा दिला,"मगाशी राग आला का तुला ?पण तुझ्या मनाचं अंदाज घेण्यासाठीच मी विचारात होते तुला बाळा.त्या मुली बद्दल तू पुन्हा विचार करावास असं मला वाटत."

रात्री काही झोप लागेना.आता हे प्रकरण मिटवावंच लागणार.पण मी खरंच तयार आहे का या सगळ्या गोष्टींसाठी ?कि नुसता मनाचा खेळ ?खूप अनुत्तरीत प्रश्न नाचायला लागले.खरं म्हणजे आता एकट राहायची सवय लागली होती.स्वतःच मन स्वतः सांभाळायच आणि इतर सगळी कामं हि. शेवटी ठरवलं ,माझा सुखात तंटे त्यांचं सुख पाहतात ,म्हणून त्यांचं ऐकलं तर काई वाईट होणारे ?सकाळी चहाला जमल्यावर आपला निर्णय सांगायचा असं ठरवलं .माझा निर्णय ऐकल्यावर ते भलतेच खुश झाले.मी म्हणालो," लहान पणापासून तुम्ही माझे खूप लाड केले,मला हवं ते दिलंत.ताई ने तर तिचा तोंडचा घास हि आधी मला भरवला .तुम्ही सगळे माझ्यासाठी माझं जग आहात.तुम्ही सांगताल ते

ऐकायचं असं मी ठरवलंय.” अण्णा म्हणाले ,”वा वा हे बाकी छान झालं,चला आता कुलकर्ण्यांच्या कडे निरोप देऊयात आम्ही येतोय मुलगी पाहायला म्हणून.”असं म्हणत अण्णा बाहेर गेले. ”कुलकर्णी???हे काय नवीन ”मला राहवेना ,मी ताईला विचारलं ,”ताई अगं कुलकर्णी कोण हे ?”ताई उत्तरली ”अरे ते स्थळ आलाय ८ दिवसांपूर्वी ,आम्ही तुझाच निर्णयाची वाट पाहत होतो.” स्वराने हाक मारली म्हणून ती हि तिच्या कडे निघून गेली .अरे,हे काय आता नवीन.आणि त्या साने मास्तरांच्या मुलीचं काय झालं?

भाग 14-

संध्याकाळी यावर अण्णांशी बोलावं म्हणलं तर अण्णा तालुक्याला गेले असं समजलं.झालं मग काय रात्री आमच्या मनाच्या वाळवंटात नेहमीची वादळं सुरु झाली.तीच लग्न तर ठरलं नसेल ?ती गाव सोडून गेली का?कि मी तिला आवडलो नाही?किंवा तिला माझा रागच होता का? तिला जाऊन विचारावं तर मला साधं तीच नाव पण माहित नव्हतं.कसा असा मी,साधं नाव विचारायचं देखील लक्षात आलं नाही मला आणि खूप काही.कसाबसा पहाटे जरा डोळा लागला.

